

Q. B. V.
DOCTRINA
 de
JURIS JURANDI
RELIGIONE
NON NULLIS APHORISMIS
COMPREHENSA,

quam
Conf. ampliss. facult. Phil. in reg. ad Auram. acad.

Sub PRÆSIDIO

VIRI CL.

**DN. ALGOTHI A.
SCARIN,**

Hist. & phil. civ. Prof. ord.

DISSERTATIONE GRADUALI

examinandam s^tlit

NICOLAUS WIDBOHM
SATACUND.

ad diem XXVIII. Jun. A:o ccccxxlv.
 loco horisque pomerid.

ABOÆ, Excud. JOH. KIÆMPE, Reg. Ac. Typ.

ДЕСЯТКА
ДИСКУРСА
ВЪЛГОВІІНІ

ІОАННІС АРХІПІСКОП
КОМПЕТЕНСІЯ

Софіївській семінарії в Азової від
Іоанна Козака

ДЕСЯТКА
ДИСКУРСА

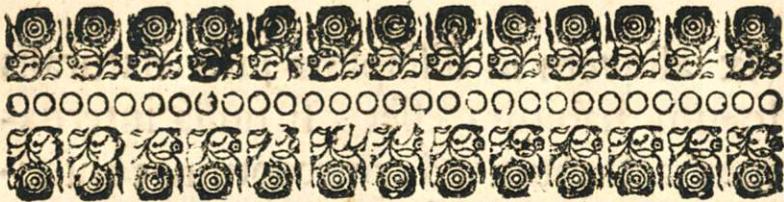
Іоанніс архієпископ

ДІССЕТАЦІОННОГО СРАДУ

МІСІОНАРІЯ УДРОЖД

Софіївської семінарії

Софіївської семінарії

Thef. I.

FRustra sunt, qui internam in animo obedientiam saltem, Theologiae objectum esse volunt, eandemque ad mores hominum externos non respicere. Iisque non multo rectius sapere censendi, qui jurisprudentiam naturalem affectuum & voluntatis rationem habere nullam, sed externos in societate civili actus saltem moderari statuunt.

Thef. II.

Doctrina de religione jurisjurandi
A vix

²
vix aliquem in disciplina juris naturalis locum habitura esset, si nulla internarum actionum ad præceptum conformatio, ad illius sphæram pertineret.

Thef. III.

Animæ humanae per creationem conditio naturalis, ejusque post destructionem corporis futura duratio, sicut Numinis debito modo colendi, ita de jure jurando philosophiae omnis quoque, basis & fundamentum est censenda.

Thef. IV.

Ad declarandam oris & mentis conformitatem pariterque fidem pacis conventis conciliandam, sermoni jus jurandum, seu testimonii atque vindictæ divinæ provocatio, non raro adjici solet. Cujusmodi institutum, in

in illa humana pravitate & nocendi libidine, uti nullo jure aut sanctione divina absolute damnatur: Ita, quæ per rem, opinione divinitatis destitutam concipiuntur obtestationes, si non semper impias, tamen efficacia & auctoritate veri juramenti carere pronunciamus.

Thef. V.

Quæ pactorum tantum non omnium, fons sunt atque origo: indigentia atque malitia: illa firmamentorum, quæ iisdem rite formatis atque determinatis adjici solent, adeoque iuris iurandi usus, antiquitus inventi, causa sunt. Etenim si proximi vicem mutuo dolerent homines; non aliqua hac illac prostant perfidiæ exempla; & demum satis virium no-

⁴ bismet ipsis inesset adigendi alterum
ad explendum debitum: profecto non
opus esset ut vinculo hoc vel illo ne-
cessario, animi hominum combinaren-
tur.

Thes. VI.

Cum finis juramenti: terror consci-
entiae obtineri nullo modo pos-
sit, nisi concipientur verba jurantia
ex opinione divinitatis, quam jurans
ipse fovet: nil impedit, quo minus, ur-
gente necessitate, oblatum de re seria
& possibili juramentum ab homine
infideli, magistratus admittere, pro re-
ligioso & obligatorio accipere, & si
falsum fuerit, violati veri Numinis
poenam a peierante juste exigere
possit.

Thes.

Quandoquidem ex lege & simpli-
ci sermone ad præstandam fidem
quisque obligatur; proinde juramenta
actibus humanis adiecta, non novæ
obligationis fundamentum, sed illius
iam ante existentis vinculum quod-
dam accessorium statuimus, non alio
fine adhibitum, quam ut arctius con-
stringat conscientiam, eandemque ab
ingeniosis cavillandi artibus præmu-
niat.

Quamvis ratione obligationis, ex
adiectis symbolis seu signis, iuris
iurandi validitati nihil adiiciatur, ni-
hilominus cum sint species cultus di-
vini exterioris, & ex illis ritibus seu
ceremoniis, etiam religiosissimos actus
ple-

plerique mortalium æstimare soleant:
ad incutiendum iuramenti metum, a
diversis gentibus diversa quoque sole-
mnia pie & prudenter adhibita fuere.

Thes. IX.

Utut mutua voluntatis declaratio
libera esse debeat, eoque fine iu-
stum habeatur, ut omnibus vi iniusta,
imprimis vero ad paciscendum addu-
ctis, relinquatur potestas resiliendi a
pacto ultroneo, quamvis licito & poss-
ibili. In omni instituto tamen, quia
non illud præcise respiciendum, quod
alteri debemus, sed ratio habenda quo-
que officii & pietatis nostræ in DE-
UM: proinde pactum iuratum metu
extortum, in materia possibili non te-
mere violandum, existimamus.

Thes.

Quamvis omnis deliberato animo ad iurandum accedens, speciemque serio iurantis, præ se ferens, etiam citra intentionem, non raro obligatur; & tale iuramentum, si se fellerit, conscientiam lædat & in diras desinat: tamen periurii proprie sic dicti infamiam, qui iuratam fidem violant, non omnes incurrere sunt censendi.

Inter iuramenta, quæ ad DEUM diriguntur & in dolem voti habent, in illius honorem vel præcipue præstandi; atque inter iuramenta, quæ fiunt in manus alterius, & teste atque vindice DEO, homini aliquid acquiritur vel adimitur, est omnino distinguendum.

Thes. XII.

Quandoquidem materia voti, seu res, quam in DEI honorem facturi sumus aut omissuri, debet esse possibilis: non omnis peccati venialis evitatio solum frustra vovetur, sed & perperam egisse Jephtha censendus est, cum votum indefinite conceptum ad rem impossibilem quoque traheret & obligatorium esse existimaret.

Thes. XIII.

In parricidio fidem iuratam impie servavit ex Galliæ purpuratis Thuanus, & ex religionis reformatæ primiceriis, penes nos quoque magni vir nominis atque famæ. Recte vero Nicomachus apud Curtium & nostratum veteris ecclesiæ episcoporum non nemo, præstitum secreto iuramentum in

in quo Regis Caroli Canuti & regni
salus periclitaretur, resciderunt, iis-
que quorum intererat, machinam &
structuram omnem aperuerunt.

Thef. X. IV.

Non ex fama cœca, eademque a
malevolis, invidis & mendacibus
disseminata, sed ex probabilibus argu-
mentis, gravibusque præsumptionibus
orta, juramentum purgatorium reo
non plane convicto, obtrudi potest.

Thef. XV.

In delictis, quæ pro atrocitate vel
poenam sanguinis vel infamiam me-
rentur, ad religionem juris jurandi
reum non adigi debere, propter
metum præsentillimi periurii, juris pe-
riti omnes consentiunt prudentiores;
quippe existimantes omnem, qui par-
periurio commiserit facinus, ad redimen-

amob

B

dama

dam vitam atque famam, peierando
seculis suum temere & impie quoque
abnegaturum.

Thef. XVI.

Occasione fidelitatis & subiectionis,
qua papatui olim clerici obligabantur, a Gregorii VII tempore, in ecclesia
invaluere iuramenta religionis. Restau-
rata Evangelica luce, utrum protec-
stantes, ceu medium retundendi ad-
versariorum odia, insidias & oppri-
mendi studium recte retineant, licet
Theologorum & juris consultorum
non eadem omnium sit sententia: ita-
men cum ecclesiasticæ in regno pacis
& tranquillitatis coagulum multis ha-
beatur sacramentum illud, ubiunque
leges de eodem præstanto invaluere,
nisi qui fuerint, qui in instrumentum
domis

12

dominandi convertere velint, non fas
cile immutandas esse censemus.

Theſ. XVII.

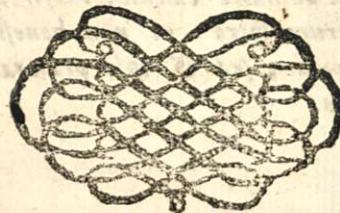
De foedere jurato, cum Gebeoni-
tis dolose inito, licet existimet
Barbairacius, vir clariss. in notis ad
Pufendorf. I. N. & G. idem omnino
illicitum fuisse, & propterea irritum,
quamvis jure jurando confirmatum.
Tamen cum non omnem ex genere
malorum dolum esse noverimus, &
jam ante bellica iura sua sanctissimum
Numen ita temperasse legitur, ut non
aliæ gentes, quam quæ superbe resi-
sterent, excinderentur; calidius quam
cautius ab initio egisse Iosuam, in pro-
gressu vero cautius magisque ex æquo
& bono negotium expedivisse cense-
mus.

A 2

Theſ.

Quamvis Ericus XIII. Svethiæ rex
iuratis regni legibus, ceu imperii
normæ, instar privati hominis, ob-
stringi, inglorium & contra princi-
pis eminentiam esse existimaverit: in-
stitutum illud tamen, quo, in pluri-
mis Europæ regnis, illi qui Principa-
tum ambient, iure iurando certio-
res & securiores reddere solent cives
suos de imperio, secundum leges ri-
te administrando, adeo non princi-
patui, eiusque maiestati quicquam des-
rogare existimamus, ut eodem, di-
gito magis quasi monstretur via, qua
optime expediri possit salus reipublicæ,
& libertatis patriæ subiugendæ diverti-
cula omnia, validissimo opposito re-
pagulo, præcludantur.

Quo magis illud in moribus homi-
num hodie inolevit vitium, ut
Numinis diras in sua aliorumque ca-
pita periurio excire soleant: tanto
magis Scytharum veterum, maiorum
noſtrorum laudanda est virtus, qua
iustitiam non legibus, ſed ſuopte in-
genio coluere, neque iuris iurandi
religionem aliquam, niſi in ipla fide
noverunt, & penes ſe agnoverunt,

Clarissime Domine CANDIDATE.
Affinis & amice singularis.

DE eruditionis specimine gemino , precipue vero praesenti
hoc ipso, quod de jurisjurandi religione elucubrasti, &
publice juris facere constitueristi, Tibi, affinis & amice dile-
ctissime, maximopere gratulor. In studiis humanitatis &
literarum pridem ego quoque versatus sum. & que Muse
mibi in aurem dixerunt, etiam ruri agens, oves inter
oviumque magistros, dum sinunt tempora, revoco, re-
gusto. Mibi verò cum ludis Apollinaribus interesse &
eruditæ virtutis premia expectare in vetitis mibi fata esse
voluerint, Tibi affinis honoratissime, tanto magis gratulor,
quanto in pingui & alto secessu, nulla interpellante rerum
angustia, bonarum artium studiis immorari potueris. Ma-
tete esto inde & fortune munere isto, inque illo bene men-
tis curricul, in posterum quoque feliciter age. quod ad
pietatem dicit, & vite humana cultum, maiorem in mo-
rum proficit. dum futurum spero, ut non honestissimi pa-
rentibus Tuis gaudium modo, sed & ipse premia B. c. D.
reportaturus sis uberrima.

Mathias Anthonius
V. D. M. in Cangasala.